

Propozycje obywateli i dyskusja z politykami

Warsztaty europejskie w Berlinie 1-2 marca 2020

Spis treści

1	Wprowadzenie: Warsztaty europejskie i konferencja europejska	3
2	Wyniki: propozycje obywateli i dyskusja na temat przyszłości Europy..	3
2.1	Wzmacnianie wartości i demokracji w Europie	4
2.2	Większa spójność w Europie	5
2.3	Europa w świecie	6
2.4	Społeczny wymiar postępu i zrównoważonego rozwoju.....	7

1 Wprowadzenie: warsztaty europejskie i konferencja europejska

Pod hasłem „2020 Wspólne kształtowanie przyszłości Europy“ Fundacja Bertelsmanna oraz Ministerstwo Spraw Zagranicznych zorganizowały w dniach 1-2 marca wspólną imprezę.

Podczas pierwszej części imprezy – warsztatów europejskich 75 obywateli Polski, Francji i Niemiec pracowało nad konkretnymi propozycjami budowy silnej, suwerennej i solidarnej Europy. Następnie podczas konferencji europejskiej dyskutowali nad swoimi propozycjami z ministrem spraw zagranicznych Niemiec Heiko Maasem oraz ministrem spraw zagranicznych Bułgarii Ekateriną Zahariewą.

Ministrowie spraw zagranicznych mogli dowiedzieć się bezpośrednio od obywateli Polski, Francji i Niemiec, jakiej przyszłej Europy pragną i co jest dla nich naprawdę ważne.

Warsztaty europejskie to nowa forma dialogu obywatelskiego. Przypadkowo wybrani obywatele

Polski, Francji i Niemiec, tj. po 25 osób z każdego kraju, ponad granicami współpracowało przez dwa dni w Ministerstwie Spraw Zagranicznych w Berlinie. Reprezentowali oni różnorodność społeczeństwa. W pomieszczeniu znajdowało się tyle samo kobiet i mężczyzn, były to osoby w różnym wieku i o różnym statusie ekonomiczno-społecznym. Każdy dyskutował w swoim języku – przy wsparciu tłumaczy, moderatorów i ekspertów.

Poniżej przedstawiono wyniki warsztatów europejskich. Wyniki obejmują dokumentację propozycji obywateli opracowanych przy stolikach w ramach ośmiu grup mieszanych, jak również podsumowanie dyskusji z ministrami spraw zagranicznych.

2 Propozycje obywateli i dyskusja na temat przyszłości Europy

Czy potrzebujemy w Europie większej spójności? Jak można wzmocnić wartości i demokrację? Jak można kształtować rolę Europy w świecie? Jak Europa może stać się bardziej zrównoważona?

75 obywateli przez półtora dnia wymieniało poglądy na ten temat oraz opracowywało propozycje dla polityków. Następnie podczas drugiej części imprezy, tj. konferencji europejskiej, dyskutowali oni nad swoimi pomysłami w obecności prawie 400 gości z ministrem spraw zagranicznych Niemiec Heiko Maasem i ministrem spraw zagranicznych Bułgarii Ekateriną Zahariewą.

Heiko Maas zabrał ze sobą pomysły z warsztatów europejskich celem ich uwzględnienia podczas niemieckiej prezydencji w Radzie trwającej od lipca do grudnia 2020. Poniżej przedstawiono propozycje obywateli opracowane przez osiem grup oraz reakcje polityków.

Wzmacnianie wartości i demokracji w Europie: jak można wzmocnić podstawowe wartości?

Transparentność i bliskość wobec obywateli to dwa główne punkty postulowane przez obywateli podczas dyskusji na temat wartości i demokracji. Dodatkowo oczekują oni zwiększenia możliwości uczestnictwa obywateli oraz większej ochrony mniejszości. Cel ten ma być osiągnięty w różny sposób.

Większa oferta informacyjna: europejska stacja telewizyjna, wiadomości, aplikacja

Propozycja poprawy transparentności zakłada stworzenie publicznoprawnej stacji telewizyjnej o nazwie T.E.N. (Transparency. Europe. News.). T.E.N. ma posiadać w swej ofercie różne formaty związane z polityką i kulturą, jak również programy o poszczególnych państwach członkowskich. Stacja ma w sposób zrozumiały i przejrzysty przybliżyć politykę europejską oraz uświadamiać jej znaczenie dla codziennego życia obywateli. Ma ona także prezentować konkretne przykłady oraz praktyczne informacje na temat UE. Program informacyjny pod tytułem „5 minut dla Europy” ma regularnie prezentować doniesienia z Europy, tak aby tematy europejskie częściej pojawiały się w telewizyjnych relacjach. Zgodnie z koncepcją za wiadomości odpowiedzialna będzie Unia Europejska, a nie państwa członkowskie. Jako kolejną ofertę informacyjną obywatele pragną stworzenia aplikacji pod nazwą „Europa w kieszeni”, która umożliwi komentowanie i moderowanie filmów wideo. Jedną z funkcji aplikacji – funkcja komentowania, może być wykorzystywana jako punkt wyjścia dla petycji. W przypadku wszystkich propozycji istotną dla obywateli jest prezentacja zrozumiałych treści oraz możliwość przedstawienia własnych tematów, które będą następnie komentowane przez ekspertów. Wspomniane formaty powinny zaspokajać różne potrzeby informacyjne oraz być skierowanym do różnych grup wiekowych. Zaangażowanie młodzieży można z kolei osiągnąć poprzez włączenie do projektu YouTuberów.

Reakcja polityków

Obaj ministrowie spraw zagranicznych poparli propozycje obywateli oraz prośbę o zrozumiałą prezentację treści. Zrozumiałe informacje są ważne, tak aby ludzie wiedzieli, jakie znaczenie dla ich życia codziennego ma UE. Obywatele mogą wówczas lepiej ocenić, czy za określone decyzje odpowiada własny rząd, czy UE. Pomysł powstania publicznoprawnej stacji telewizyjnej na szczeblu europejskim ministrowie spraw zagranicznych ocenili raczej krytycznie.

Więcej formatów partycypacyjnych

Obok rozszerzenia oferty informacyjnej istotne dla obywateli jest również większe uczestnictwo w Unii Europejskiej. Obywatele oczekują większej liczby formatów partycypacyjnych takich jak konsultacje czy dialogi obywatelskie z udziałem właściwych polityków. Jeden z pomysłów przewiduje transmisję regularnych dyskusji na żywo z ekspertami i obywatelami z różnych państw członkowskich we wszystkich stacjach publicznoprawnych oraz na YouTube.

Reakcja polityków

Heiko Maas i Ekaterina Zaharieva doskonale rozumieją petycję uczestników dotyczącą większego uczestnictwa obywateli. Ich zdaniem, istotne jest monitorowanie realizacji propozycji obywateli na szczeblu europejskim.

Większa spójność w Europie: czy potrzebujemy więcej solidarności w Europie?

Z perspektywy obywateli budowa europejskiej tożsamości jest istotna dla wzmocnienia spójności i prawdziwej solidarności z obywatelami innych państw. Dodatkowo obywatele dyskutowali na temat wyzwań polityki społecznej takich jak ubóstwo wśród osób starszych.

Promowanie wspólnej tożsamości poprzez spotkania transgraniczne

W budowaniu większej solidarności i spójności istotną rolę odgrywa możliwość osobistych kontaktów i spotkań transgranicznych we wszystkich dziedzinach życia. Należy stworzyć okazje do osobistego doświadczania Europy. Cel ten można osiągnąć poprzez stworzenie nowych impulsów takich jak europejski rok wolontariatu czy europejska giełda transgranicznych praktyk i staży. Należy również wspierać istniejące już struktury takie jak program Erasmus czy transgraniczne spotkania kulturalne i sportowe oraz rozszerzyć ich zakres na kolejne kategorie osób. Możliwe byłoby przykładowo objęcie programem Erasmus uczniów zawodu i seniorów lub rozszerzenie oferty biletów Interrail. Obok osobistej wymiany i poszerzania horyzontów wspólną tożsamość może wzmocnić również wykorzystywanie europejskich symboli, na przykład w dowodzie osobistym.

Zwalczanie ubóstwa wśród osób starszych i niedoboru wykwalifikowanych pracowników

Obywatele martwi ubóstwo wśród osób starszych oraz niedobór wykwalifikowanych pracowników zwłaszcza na obszarach wiejskich. UE może poprzez różne bodźce przyczynić się do zmniejszenia ryzyka ubóstwa wśród osób starszych. W pierwszej kolejności potrzebna jest pomoc finansowa dla potrzebujących emerytów, aby umożliwić im godne starzenie się. Ponadto UE może przyspieszyć harmonizację zaopatrzenia w leki oraz

udzielać finansowego wsparcia na zakup sprzętu stosownie do choroby i wieku. Zwalczanie niedoboru wykwalifikowanej siły roboczej może być realizowane poprzez upowszechnianie wśród młodych ludzi wiedzy o zawodach pomocniczych oraz programy szkoleniowe dla wolontariuszy i członków rodziny w zakresie opieki. Można również stworzyć bodźce dla lekarzy, aby podejmowali pracę na obszarach wiejskich, np. poprzez unijne programy i stypendia. Kolejnym tematem dyskusji obywateli była sprzeczność pomiędzy krajowymi systemami socjalnymi a solidarnością wewnątrz europejską oraz dyskusja o tym, ile spójności potrzebuje Europa względnie na ile jest ona do zaakceptowania.

Reakcja polityków

Chociaż UE nie jest odpowiedzialna za system emerytalny, ministrowie spraw zagranicznych wyrazili chęć zajęcia się tematem ubóstwa wśród osób starszych i zastanowienia się, co można zrobić na szczeblu europejskim dla skuteczniejszego zwalczania ubóstwa wśród osób starszych, np. w dziedzinie kształcenia i doksztalcenia. Dodatkowo chcą oni zmniejszenia różnic w wynagrodzeniach pomiędzy krajami UE oraz popierają europejską płacę minimalną. Heiko Maas wyjaśnił, że temat „Unijnych ram dotyczących europejskiej płacy minimalnej” zostanie umieszczony na agendzie również podczas nadchodzącej prezydentury w Radzie.

Europa w świecie: jak można kształtować rolę Europy w świecie?

Przyczyną wielu problemów na świecie jest nierówność. Zdaniem obywateli zadaniem UE jest kształtowanie uczciwej polityki handlowej, aby zapobiec skutkom nierównej dystrybucji takim jak wysiedlenia i migracja. UE wymaga wzmocnienia wewnątrz, aby mogła być silna na zewnątrz.

Promowanie uczciwej polityki handlowej

Uczciwa polityka handlowa zaczyna się od konsumentów. W celu uwrażliwienia i uświadomienia konsumentów obywatele opowiadają się za wprowadzeniem etykiety dla produktów. Etykieta ma oceniać społeczny, ekologiczny i ekonomiczny wpływ produktów. Aby to umożliwić, niezbędne jest stworzenie niezależnego urzędu certyfikacji, który będzie oceniać kryteria takie jak uczciwa płaca, bezpieczeństwo i higiena pracy, ochrona środowiska i podatki, jak również ustalać standardy. Nadawanie etykiety ma odbywać się początkowo dobrowolnie, a z czasem być obowiązkowe. Dodatkowo należy wspierać kraje rozwijające się w realizacji zadań w ramach umów handlowych. W stosunku do innych potęg handlowych takich jak Chiny i USA obywatele opowiadają się za suwerenną polityką handlu zagranicznego ze strony UE.

Reakcja polityków

UE w swojej polityce handlowej może wywierać wpływ na unijne firmy produkujące za granicą, przyczyniając się w ten sposób do uczciwego handlu. W przypadku wspomnianych firm UE już pracuje nad stosowną etykietą uwzględniającą podobne kryteria takie jak na przykład wskaźnik partycytacji. W przypadku naruszeń praw człowieka będą nakładane sankcje.

Wzmocnienie Europy wewnątrz, aby była silna na zewnątrz.

Europa musi odgrywać większą rolę na świecie. Uda się to osiągnąć jedynie wtedy, gdy UE będzie silniejsza wewnątrz. Można to osiągnąć poprzez zwiększenie kompetencji Prokuratury Europejskiej. W przyszłości Prokuratura obok spraw finansowych ma również zajmować się sprawami dotyczącymi praw podstawowych. Obywatele kwestionują klauzulę „opt-out“ i domagają się takich samych praw i obowiązków dla wszystkich krajów UE. Należy zapewnić dostęp do Prokuratury obywatelom i społeczeństwu obywatelskiemu, oraz uprościć procedury. Wewnętrzną siłę można osiągnąć poprzez ściślejszą współpracę w dziedzinie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Obywatele domagają się likwidacji prawa weta przysługującego państwom członkowskim i wprowadzenia w to miejsce podejmowania decyzji większością głosów (supranacjonalizacja). Legitymacja UE ma zostać również wzmocniona poprzez większą kontrolę przez Parlament Europejski. Ponadto UE powinna bardziej kontrolować państwa członkowskie i w razie potrzeby nakładać sankcje.

Reakcja polityków

Ministrowie spraw zagranicznych Heiko Maas i Ekaterina Zaharieva popierają rozszerzenie kompetencji Prokuratury Europejskiej. Jednak dalsza realizacja leży po stronie instytucji państw narodowych. Kwestia zwiększenia kompetencji Prokuratury Europejskiej będzie przedmiotem prac podczas niemieckiej prezydencji w Radzie.

Spółeczny wymiar postępu i zrównoważonego rozwoju: jak Europa może stać się bardziej zrównoważona?

Europejska polityka zrównoważonego rozwoju zdaniem obywateli może udać się tylko wtedy, jeśli ma wymiar społeczny i jest uczciwa.

Promocja ekologicznych firm i wsparcie pracowników

Konkretnie Unia Europejska powinna promować tworzenie ekologicznych przedsiębiorstw zwłaszcza w regionach słabszych gospodarczo oraz wspierać firmy poprzez ograniczenie biurokracji. Pracownicy, którzy stracili pracę w wyniku restrukturyzacji lub zamknięcia zakładów wysokoemisyjnych gałęzi gospodarki, powinni również uzyskać wsparcie UE ewentualnie się przekwalifikować. Ogólną zmianę sposobu myślenia w kwestiach zrównoważonego rozwoju oraz digitalizację można najskuteczniej osiągnąć poprzez rozbudowę oferty edukacyjnej, począwszy od szkoły podstawowej po uniwersytet. Ale to nie wszystko. Obywatele oczekują również oferty dalszego kształcenia na szczeblu gminnym, na przykład w dziedzinie informatyki. Obywatele uważają, że istotne jest wspólne europejskie działanie w dziedzinie edukacji.

Zielony Ład: promowanie innowacji – unikanie marnotrawstwa

W ramach hasła „Zielony Ład” obywatele oczekują również krótkoterminowych działań wspierających innowacje i inwestycje mających na celu ograniczenie marnotrawstwa naszych zasobów, na przykład poprzez modele wspólnego korzystania oraz nowe koncepcje opakowań. Istotny aspekt stanowi dla obywateli transparentność. Konkretnie proponuje się wprowadzenie sygnalizacji zrównoważonego rozwoju, którą będą mogli kierować się konsumenci. Obywatele chcą zmniejszenia różnic cenowych produktów

tradycyjnych i ekologicznych w całej Europie. Wszyscy obywatele powinni móc pozwolić sobie na zakup produktów ekologicznych. Mogą się do tego przyczynić programy wsparcia dla rolnictwa. Program Zielony Ład obejmuje europejskie platformy wymiany wiedzy, wymianę firm i inwestorów oraz wsparcie startupów, podobnie jak działania mające na celu likwidację niekorzystnych warunków konkurencji względem unijnych firm.

Reakcja polityków

Zielony Ład według ministra spraw zagranicznych Niemiec i minister spraw zagranicznych Bułgarii to jeden z priorytetów UE. Więcej inwestycji w innowacje i badania to jeden z ważniejszych punktów na agendzie. Finansowanie w ramach wsparcia innowacji i zrównoważonego rozwoju zdaniem ministrów spraw zagranicznych stanowi spore wyzwanie. Trwające obecnie negocjacje dotyczące wieloletnich ram finansowych UE są trudne ze względu na różne interesy. Przykładem konfliktu interesów jest wsparcie rolnictwa ekologicznego. Rolnicy chcą bowiem otrzymywać nie tylko dopłaty do rolnictwa ekologicznego, lecz również do rolnictwa tradycyjnego. Aby podkreślić wagę postulatów na rzecz innowacji i zrównoważonego rozwoju podczas negocjacji, ministrowie spraw zagranicznych zachęcają obywateli do uczestnictwa i tworzenia na przykład grup roboczych. Dzięki wkładowi i konkretnym propozycjom obywateli tematy mogą być dalej realizowane na szczeblu europejskim.

Drukuj

© Marzec 2020

Bertelsmann Stiftung
Gütersloh

Graphic Recording

© Christian Ridder

Autorzy

Anna Renkamp
Jana Fingerhut

Zdjęcia

© Sebastian Pfütz

Odpowiedzialny

Anna Renkamp
Dr. Dominik Hierlemann

Adres | Kontakt

Bertelsmann Stiftung
Carl-Bertelsmann-Straße 256
33311 Gütersloh
Telefon +49 5241 81-0

Anna Renkamp
Program Przyszłość Demokracji
Telefon +49 5241 81-81145
Fax +49 5241 81-681145
anna.renkamp@bertelsmann-stiftung.de

Dr. Dominik Hierlemann
Program Przyszłość Demokracji
Telefon +49 5241 81-81537
Fax +49 5241 81-681537
dominik.hierlemann@bertelsmann-stiftung.de

Jana Fingerhut
Program Przyszłość Demokracji
Telefon +49 5241 81-81104
Fax +49 5241 81-81999
jana.marie.fingerhut@bertelsmann-stiftung.de

www.bertelsmann-stiftung.de